

EL LLENGUATGE

Sense cap raó

Construccions com ...*sense que ho sàpiga ningú* o ...*sense que el trobin enlloc* no han d'anar reforçades amb la negació *no*, perquè *sense* ja té valor negatiu. Hi ha qui, assabentat que mots com *ningú* o com *enlloc* no tenen pròpiament valor negatiu i es diu, per tant, que han d'anar reforçats amb el mot negatiu *no* perquè puguin ésser usats amb aquest valor, usa també d'aquest reforç —aleshores indegudament, és clar—, en construccions introduïdes per *sense*, *sense caure en el valor exclouent* o negatiu d'aquesta preposició. Un altre d'aquests mots suposadament negatiu, però per al qual es demana també el reforç de la negació *no*, és *cap*: *Demano que cap d'aquestes circumstàncies no sigui tinguda en compte*. Però, és clar, la preposició *sense* serveix també per a reforçar l'ús de *cap* en frases negatives i exclou, per tant, el de la partícula *no*: *És un exercici resolt sense cap falta*.

Si es veu ben clar, però, que quan un mot com *cap* va precedit de la preposició *sense* ja no necessita el reforç de la partícula negativa *no*, no es veu potser tan clar si en grups com és ara *sense cap falta*, *sense cap raó*, *sense cap motiu*, *sense cap compromís*, es pot prescindir del mot quantitatiu *cap*, amb què tindriem *sense falta*, *sense raó*,

sense cap motiu, *sense cap compromís*, es pot prescindir del mot quantitatiu *cap*, amb què tindriem *sense falta*, *sense raó*, *sense motiu*, *sense compromís*. En aquests casos, l'ús de *cap* sembla exigible quan el substantiu, és clar, revesteix la forma del singular —diríem *sense cap compromís* al costat de *sense compromisos*—, i quan designa una cosa comptable. Així, *sense cap falta* s'oposa a *amb moltes faltes*, *sense cap raó* a *amb moltes raons*. Anàlogament, diríem *sense cap mania*, *sense cap dent*, *sense cap llibre*, etc. Diríem, certament, *S'ha quedat sense dents* o bé *S'ha quedat sense cap dent* i no sembla en canvi possible —parlant d'una cosa de què hom en pot tenir una o unes quantes— *S'ha quedat sense dent*.

Cal notar, però, que hi ha certs noms que es poden prendre amb un valor més aviat concret i específic, i per tant comptable, o, contràriament, més aviat general i abstracte i, per tant, no comptable, com és el cas de *raó*. Quan diem *Tenir raó* o *No tenir raó* donem a *raó* aquest segon valor. Podem, per tant, dir també *Fer una cosa sense raó*. Però com a sinònim (o mot de sentit afí) de *motiu* o *argument*, no sembla que puguem dir *sense raó* sinó *sense cap raó*, tal com mostra, a més, la seva possible determinació per un complement de nom: *sense cap raó vàlida*, *sense cap raó de pes*.

Albert Jané